

Deskriptivno izvješće s okruglog stola

Društvena kohezija građana i mladih na području suzbijanja siromaštva i maloljetničke delikvencije

održanog u petak, 15. lipnja 2012.,

14:30 – 17:00

Kuća ljudskih prava, Selska cesta 112c, Zagreb

Str. | 1

Okrugli je stol započeo prezentacijom dobre prakse splitske udruge *MoST*, koja već 13 godina svojim aktivnostima podupire izgradnju društvene kohezije i solidarnosti u lokalnoj zajednici. Pritom su predstavljene temeljne skupine aktivnosti udruge, koje se odnose na socijalne usluge beskućnicima/beskućnicama u lokalnoj zajednosti, odnosno na poticanje i organizaciju volonterstva mladih i rad s mladima rizičnog ponašanja. Panelisti naglašavaju da je problematika siromaštva, a posebno beskućništva, u Hrvatskoj dugo bila zanemareno područje socijalne politike, pa se beskućništvo nije niti akceptiralo kao realni socijalni problem. Navedeno se potvrđuje i činjenicom da se tek 2012. godine, promjenama *Zakona o boravištu*, reguliraju određena socijalna prava osoba bez stalnog boravišta, tj. realno priznaje postojanje beskućnika/beskućnica te ostvarivanje socijalnih prava, predviđenih *Zakonom o socijalnoj skrbi*. Izneseno je da realne procjene stanja u Hrvatskoj govore o postojanju više od 1000 beskućnika, za koje se trenutno skrbi 11 prihvatilišta, koji imaju kapacitet za zbrinjavanje nešto više od 300 korisnika. Većinu prihvatilišta ustanovili su i aktivno vode organizacije civilnog društva (OCD), među kojima je udruga *MoST* izvor dobre prakse, pa se njihova iskustva, stečena socijalnim radom u lokalnoj zajednici, repliciraju i u drugim sredinama u Hrvatskoj.

Kao jedan od odgovora na složenu socijalnu sliku u lokalnim zajednicama u Hrvatskoj, ali i u čitavoj zemlji, panelisti vide **poticanje članova lokalne zajednice, a posebno mladih, na aktivizam i volonterstvo**. U tom kontekstu, ističu primjere aktivnosti *MoST-a* i građanskih inicijativa, koje su samostalno „nikle“ te uspostavile dobru suradnju s udrugom. Primjeri dobre prakse, koji imaju potencijala za replikaciju u drugim lokalnim zajednicama, uključuju akciju „*A di si ti?*“, u kojoj se, ponajviše u okviru škola, ali i javnim događanjima, kao što je „buvljak“ doniranih predmeta, prikupljaju prehrambeni i drugi proizvodi te novac za njihovu kupovinu. Korisnike akcije predstavlja 250 izrazito socijalno ugroženih obitelji iz područja lokalne zajednice. Kao nastavak ove akcije, inicirano je i osnivanje *socijalne samoposluge*, koja, uz pomoć niza donatora iz svih sektora u lokalnoj zajednici, osigurava nove proizvode za proširenu skupinu korisnika. Nadalje, ističe se i pojava samostalnih građanskih inicijativa, koje se bave „gorućim pitanjima“ na terenu, o kojima institucije nadležne za socijalnu skrb u dovoljnoj mjeri nisu niti upućene. Kao primjer dobre prakse izdvaja se inicijativa *O La La*, koja je iskoristila mogućnosti komunikacije preko društvenih mreža (*Facebooka*) te, u suradnji s

MoST-om kao organizatorom soc-ijalnih usluga i volonterskog rada, potakla građane i građanke na pomoć beskućnicima – korisnicima usluga MoSt-ovog prihvatilišta, kroz dnevnu isporuku skuhanе hrane u 2012. godini. Drugi primjer organiziranja volonterskog djelovanja, usmjerenog na poticanje solidarnosti i društvene kohezije, i izvan područja volonterstva mladih, uključuje volonterski angažman manjeg broja splitskih stomatologa, koji besplatno pružaju stomatološke usluge MoSt-ovim korisnicima. Panelisti su istaknuli i primjere samoorganizacije građana i građanki za vrijeme snježnog nevremena u gradu Splitu, pri čemu se pokazalo da su građani i građanke uspješnije mnogo funkcionirali od potpuno blokiranih lokalnih institucija, koristeći vlastite resurse za pružanje uzajamne pomoći te mobilne telefone i društvene mreže kao sredstva za komuniciranje.

U području *rada s mladima*, MoST se oslanja na koncepciju *vršnjačke volonterske pomoći*, koja se može smatrati važnim oblikom socijalne inovacije u prevenciji poremećaja u ponašanju mladih. Na ovaj se način nadoknađuju nedostaci programa prevencije nasilja i socijalnih usluga mladima u okviru formalnih sustava obrazovanja te socijalne skrbi. U ovom segmentu djelovanja MoST-a, naglasak se stavlja na samostalnost mladih u osmišljavanju socijalnih aktivnosti i djelovanja, pri čemu se MoST pokušava pozicionirati kao centar edukacije te poticanja na volonterstvo i inovaciju (u okviru akcija, ko što su „Sajam ideja“ za mlade, akcija „Udarac“, i slično).

Nakon izlaganja panelista, vodila se moderirana diskusija, u okviru koje su identificirani **čimbenici koji doprinose angažmanu građani i građanski, a posebno mladih, u lokalnim zajednicama** u Hrvatskoj. Među njima su posebno istaknuti:

- autentičnost i kontinuitet djelovanja OCD-a,
- vidljivost aktivnosti i rezultata u lokalnoj zajednici,
- politika „*otvorenih vrata*“ prema svim vrstama medija te
- suradnja s lokalnim institucijama, koja se provodi kroz informiranje i svojevrsno „*podučavanje*“ službenika lokalne uprave i samouprave te ostalih relevantnih institucija, kojima treba *ponuditi rješenja socijalnih problema u lokalnoj zajednici*.

Sudionici/sudionice diskusije posebno su naglasili **potrebu za postizanjem vidljivosti u medijima putem naglaska aktivnosti vezanih uz korisnike, umjesto fokusiranja na sredstva potrebna za djelovanje i problematiku financiranja OCD-a**. U tom se smislu konstatira i potpuno nerazumijevanje svih vrsta državnih i lokalnih institucija (upravnih, socijalne skrbi...) za problematiku siromaštva, a posebno beskućništva te iskazuje potreba za aktivizmom, volonterstvom i socijalnim inovacijama od strane građana i građanki.

U diskusiji se problematizirao i nedostatak solidarnosti u društvu kao cjelini, koji i stvara razloge za pojavu beskućništva kao relativno novog, ali vrlo kompleksnog i prilično raširenog socijalnog problema. Na temelju iznesenih primjera rada s korisnicima - beskućnicima, kako

od strane sudionika/sudionica, tako i samih panelista, uočena je potreba za sinergijskim djelovanjem „službenih institucija“ i OCD-a, kako bi se uopće mogli riješiti *višestruki problemi s kojima se beskućnici/beskućnice istovremeno suočavaju*, i to: zdravstveni, psihološki, socijalni, reintegracijski, itd.

Isto tako, vođena je i diskusija vezana uz problematiku **poticanja aktivizma i volonterstva u lokalnim zajednicama**, a posebno među mladima, u funkciji osiguranja solidarnosti i društvene kohezije. Utvrđeno je da se cinizam i druge barijere prema volonterskom angažmanu mogu *prevladati uključivanjem volontera u sve faze aktivnosti pružanja socijalnih usluga – od njezinog dizajniranja, pa do same isporuke*. Ukazuje se da se, na ovaj način, postižu dvije skupine pozitivnih učinaka. Uključivanjem potencijalnih korisnika i volontera koji će se pružati socijalne usluge u proces njihova dizajniranja, poštuju se načela participacije, ali i osmišljavaju maksimalno učinkovite usluge/aktivnosti/projekti, prilagođeni potrebama lokalne zajednice. Nadalje, potpuna uključenost volontera u korištenje doniranih sredstava za pružanje usluga, odnosno isporuku doniranih proizvoda i usluga korisnicima, *jača vidljivost i povjerenje građana i građanki u OCD-e te ih potiče na daljnji angažman i volonterski rad*.

Sudionici/sudionice su se usuglasili oko sljedećih zaključaka okruglog stola:

- Iskazana je **nužnost za prepoznavanjem uključenosti volontera i lokalne zajednice u sve aspekte djelovanja OCD-a, kao bitnog čimbenika za prepoznavanje uspješnosti njihova rada i kriterija u natjecajima za dodjelu bespovratnih sredstava iz javnih izvora**. Isto tako, naglašava se i potreba za **prepoznavanjem, praćenjem i vrednovanjem socijalnih inovacija**, koje proizlaze iz djelovanja OCD-a u istom kontekstu.
- S obzirom da se može utvrditi opći trend prema „*birokratizaciji*“ *evaluacijskih procesa u civilnom društvu i nedostatak autentične komunikacije s donatorima*, sudionici/e su ukazali i na **značaj vrednovanja djelovanja OCD-a na temelju „terenskih“ posjeta organizaciji i samim korisnicima te sustavnim praćenjem rezultata ostvarenih na području djelovanja**.
- Naglašava se poseban značaj suradnje OCD-a s institucijama odgoja i obrazovanja na svim razinama obrazovnog sustava i **izražava posebna potpora uvođenju odgojno-obrazovnih sadržaja usmjerenih stjecanju znanja, stavova i vrijednosti usmjerenih prema volontiranju**. Pritom se utvrđuje da je potrebno **sustavno poticati umrežavanje i dvosmjernu komunikaciju između obrazovanih ustanova i OCD-a**, posebno u području informiranja o volonterskim programima i mogućnostima za volontiranje.

Izveštaj izradio:
Dr. sc. Nikša Alfrević, moderator